

A HAJLÉKTALANSÁG GÖRÖGORSZÁGBAN

(beszámoló a Görögországi hajléktalanság helyzetéről, az Erasmus-program keretében az országban eltöltött 1 hónap tapasztalatai alapján)

ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK

I. LEGFONTOSABB STATISZTIKÁK:

Görögországban a hajléktalansággal kapcsolatos felmérések elvégzésére, statisztikák készítésére vonatkozóan nem hoztak létre egy hivatalos adatgyűjtési stratégiát. A releváns adatok megállapítása céljából több felmérést is végeztek. A következő vizsgálatok és eredmények születtek:

A Nemzeti Társadalmi Szolidaritási Központ (NCSS) 2009-ben egy egyszeri vizsgálatot végzett, amelynek során azonban csak azokat a hajléktalanokat mérte fel, akik közvetlenül az utcán, vagy krízisszállásokon élnek, a bevándorlókat nem vette figyelembe az adatgyűjtéskor. A felmérés szerint a hajléktalan emberek száma Görögországban, 2009-ben, összesen 7.720 fő volt. Ezt az alkalmazott módszertant azóta mind az Egészségügyi Minisztérium, mind más szociális partnerek felmondták, mivel az eredményeit nem tartották pontosnak.

Eztután civil szervezetek végeztek további felméréseket a hajléktalanságra vonatkozóan. Ezek a hivatalos adatok már tartalmazzák az egy adott napon, a menekülttáborokban (ahol az életkörülmények hasonlóak az utcán élő hajléktalan emberek életkörülményeihez) élő menekültek és menedékkérők számát is, annak ellenére, hogy az ő számuk dinamikusan, és naponta változik.

Az Egyesült Nemzetek Emberi Jogi Tanácsa arról számol be, hogy "21.216 olyan ember van, akik különböző formában, otthonaikon kívül élnek" Görögországban. A civil szervezetek becslése szerint Attika régióban 15 000 hajléktalan ember él (Athént is beleszámítva, ahol a hajléktalanság koncentrálódik). Ez magában foglalja valamennyi, az ETHOS által leírt kategóriát.

A görög statisztikai hivatal (ELSTAT) 2011-es népszámlálása a hajléktalanok 25% -os növekedését jelezte 2009 és 2011 között. A módszertani korlátok miatt azonban ennek a megbízhatósága is erősen megkérdőjelezhető.

Az ELSTAT jelenleg csak megközelítő becsléseket tud nyújtani a munkanélküliség és a szegénységi ráta, valamint az életkörülmények felmérése alapján. A legutóbb közzétett, 2016 novemberi jelentés szerint az anyagilag hátrányos helyzetű emberek a lakosság közel 40% -át érik el, míg a szegénység vagy a társadalmi kirekesztés veszélyének kitettek (ami a hajléktalanokat is magában foglalja) 2015-ben elérte a lakosság 35,7% -át (3,8 millió fő). Egy 2015-ben közzétett kutatás 17.000 főre becsüli az Attica térségében utcán élő hajléktalanok számát, de az ETHOS tipológiája szerint leírt, a hajléktalanság egyéb, különböző formáiban élők száma akár az 500.000 főt is elérheti.

Az athéni önkormányzat 2016 májusában közzétette egy kutatása eredményét. A felmérés során egy 451 főből álló, utcán élő hajléktalanokból álló mintát vizsgált. A kutatás eredménye azt mutatja, hogy a 2015-ben, Athénban utcán éjszakázó, 451 fő hajléktalan személy 62%-a görög származású volt, 85%-a férfi, és 35-55 év közötti. A felmérésből az is kiderült, hogy 71%-uk az elmúlt 5 évben vált hajléktalanná, a válság következtében. Becslések szerint jelenleg körülbelül 9.000 hajléktalan ember van Athénban, ami az athéni lakosság 1,4% -ának felel meg.

II. A HAJLÉKTALANSÁG LEGFONTOSABB JELLEMZŐI GÖRÖGORSZÁGBAN

A hajléktalanság arculatát két fő tényező határozza meg Görögországban: a pénzügyi, gazdasági, szociális válság és a bevándorlási hullám. 2009 óta a hajléktalanok száma jelentősen emelkedett az országban. A statisztikák azt mutatják, hogy minden 7. ember hajléktalan Görögországban. 71%-uk az elmúlt öt évben vált hajléktalanná, a válság következtében. A problémára adott szakpolitikai válaszok, és az infrastruktúra nem tud megbirkózni a migráció szintjével, a válság pedig csak tovább ront a helyzeten.

Jelenleg a bevándorlás a hajléktalanság legfontosabb kérdése Görögországban. A menekültek és a menedékkérők növekvő beáramlása meghatározó az utóbbi években.

A menekültek nagy része táborokban él Görögországban, ahol az életkörülmények (fűtés, magánélet hiánya, higiéniai körülmények stb.) hasonlóak, mint a hajléktalanszállásokon. A menekültek száma dinamikusan, és naponta változik. 2016. november 30-án, a hivatalos nyilvántartások szerint 62.535 ember, köztük családok és gyermekek, fogyatékkal élők, egyedülállók éltek a táborokban, és 6800 olyan emberről tudunk, akik semmilyen formában nem részesültek az állam által nyújtott menedékben. (<http://media.gov.gr/index.php>).

Ami radikálisan, és gyorsan növekszik, az a láthatatlan hajléktalanság. Ez a gyors növekedés a pénzügyi, gazdasági és szociális válság eredménye. A növekvő munkanélküliség és a csökkenő jövedelmi szint emelte a hajléktalanná válás kockázatát, mivel egyre több ember került kiszolgáltatott helyzetbe azáltal, hogy nem voltak képesek fedezni a lakhatási költségeiket. A megszorító intézkedések, és a szociális támogatások csökkenése jelentős hatást gyakoroltak az emberek életszínvonalára. Hivatalos statisztikák kimutatták, hogy 2015-ben a lakosság, a rendelkezésre álló jövedelmének több, mint 40%-át a lakhatása fenntartására költi (Európai Lakáskizárási Index, Görögország, 2015).

A magas kockázati tényezők következtében a láthatatlan hajléktalan lakosság száma radikálisan megemelkedett. Azokat soroljuk ide, akik fűtés vagy elektromos áram nélkül élnek a lakásaikban, vagy kilakoltatás veszélyének vannak kitéve, vagy akik esetében már elindították a kilakoltatást.

A láthatatlan hajléktalanságra vonatkozóan nincsenek megbízható adatok, becslések állnak rendelkezésre. A görög Villamosenergia-ipari Országos Társaság szerint, a tavalyi év elején 350 ezer ügyfélnek volt tartozása feléjük, 1 milliárd euro értékben. Azt nem tudjuk, hogy ezeknek az ügyfeleknek az esetében kikapcsolták-e az áramszolgáltatást. A számadat azon ügyfelek számát jelzi, akik támogatási programban vesznek részt, azaz adósságaikat, a tartozás egy részének fedezésére bevezetett támogatási programok segítségével kezdték el törleszteni.

III. NÉHÁNY MEGHATÁROZÓ ADAT ÖSSZEHASONLÍTÁSA, AMELYEK A FEANTSA EURÓPÁRA VONATKOZÓ, LAKHATÁSSAL KAPCSOLATOS VIZSGÁLATÁN ALAPULNAK (EUROPEAN HOUSING EXCLUSION, INDEX 2015 AND 2016)

2015-ben, a FEANTSA kutatási eredményei szerint, a válság hatására a lakosságot rendkívüli mértékben túlterhelték a lakhatási költségek (a háztartások a rendelkezésükre álló jövedelmük közel 40% -át fordították a lakhatásuk fenntartására): a pontos mutató 36,9% volt ebben az évben Görögországban. Ez a mutató az EU országokban, átlagosan 11% volt ebben az évben.

2016-ban ez a szám tovább emelkedett: Görögországban 40,7%-ra, míg az EU átlagban 11,5%. Összességében, az EU tagországai közül Görögországban a legmagasabb ez a mutató.

A lakhatási költségek túlterheltsége 2007 és 2014 között is Görögországban volt a legmagasabb az EU országai közül: + 24,9%. Görögország teljes népességének 14,6% -ának

kell szembesülnie a moratórium vagy a bérleti díjak hátralékának problémájával - a FEANTSA vizsgálata szerint. Ez a mutató a szegény háztartások körében 27,1%. Jelentősen megnőtt azoknak az embereknek a száma, akik 2015-ben és 2016-ban nem tudták az otthonukat megfelelően fűteni.

2016-ban is Görögországban volt a legmagasabb a "lakhatási költségek túlterheltségi mutatója" az Európai Unió országok közül: 42,5% volt a teljes lakosságot mérve, és 95% a szegény háztartások között, ami +28 százalékos emelkedést jelent 2009 óta). Ez azt mutatja, hogy szinte minden szegény háztartás a rendelkezésre álló jövedelmének **több, mint 40%**-át a lakhatásra költi.

IV. A POLITIKAI VÁLASZOK ÉS STRATÉGIÁK

2012-ben új törvényt adtak ki a kilakoltatásról (L.4055 / 12, 2012), amely a kilakoltatás folyamatát a tulajdonosok számára kedvezőbbé tette.

A Tulajdonosok Szövetségének állítása szerint, az Athén központjában lakást bérlők több, mint 50%-a nem tudja fizetni a bérleti díjat, és azt tanácsolja a lakástulajdonosoknak, hogy amennyiben a bérlők két egymást követő hónapban nem tudnak fizetni, hajtsák végre a kilakoltatást.

Ennek következtében, amíg 2011-ben, a teljes évben, megközelítőleg 5 000 kilakoltatást regisztráltak, addig 4000 főt lakoltattak ki 2012-nek csak az első 40 napjában. A kilakoltatások jelenlegi száma nem áll rendelkezésre.

Nemzeti stratégia

A fennálló gazdasági válság és a hajléktalanság drámai emelkedése miatt sürgetővé vált a politika számára megoldásokat találni ezekre a problémákra. A 2012-es nemzeti reformprogram utal egy "a minisztériumok közötti munkacsoport létrehozására, a hajléktalanság gyors, és egyre súlyosabbá váló problémájának kezelésére".

Mérföldkő volt a görög szociálpolitikában az, hogy 2012 januárjában megalakult egy hajléktalansággal foglalkozó bizottság, jogszabály alkotási javaslat és cselekvési terv kidolgozása céljából. A bizottság több félből áll, akik érdekeltek a témában: beleértve a minisztériumokat, a tudósokat, és a civil szervezeteket. A bizottság kidolgozta a

hajléktalanságra első jogi elismerését és definícióját. Emellett kidolgozott egy integrált nemzeti tervet is, a hajléktalanság elleni küzdelemhez.

A központi közigazgatás szintjén a szociális jóléti főtitkárság a felelős a szociálpolitikáért. Ez a közelmúltban átkerült az Egészségügyi Minisztériumtól a Munkaügyi Minisztériumhoz. Ez utóbbi egy olyan új, jóléti testület kialakítását tervezi, amely koordinációs szerepet tölthet be a szociálpolitikák tervezésében és ellenőrzésében.

Jelenleg a Szociális Jóléti Főigazgatóság ellenőrzi és felügyeli a Nemzeti Szociális Szolidaritási Központot (EKKA), amely a szociális szolgáltatások összehangolásával lett megbízásba. Nincs olyan központi, vezető szervezet, amely külön a hajléktalanságért felelős.

Egy másik mérföldkő, hogy egy új törvényjavaslatot szavaztak meg a Parlamentben 2014. március 30-án, amelyben először világosan elismerik a hajléktalan emberek támogatását szolgáló szociális gondozási intézkedések szükségességét. Ebben a törvényben egyértelműen kijelentik, hogy az állam kötelezettséget vállal 20 millió euro elosztására, ezen intézkedések támogatására.

2014 áprilisában a miniszterelnök bejelentette, hogy a költségvetési többleteket a hajléktalanok, és a kiszolgáltatott háztartások igényeinek kielégítésére használja fel, a szociális lakhatás és a jövedelemkritérium alapján történő pénzátutalások révén. Helyi szinten, egy új kormányzati struktúra szerint a helyi önkormányzatok számos szociális szolgáltatás működési egységévé kezdtek válni (közterület-szabályozás, a hajléktalanok és a pénzügyileg kiszolgáltatott emberek támogatása, a lakhatási támogatás kedvezményezettjeinek elismerése stb.). Az új rendelkezéseket azonban még nem hajtották végre teljes mértékben, miközben számos fontos kérdés (pénzügyi, adminisztratív, koordináció) még folyamatban van.

11 önkormányzat civil szervezetekkel együttműködve beépítették a hajléktalanellátást a terveikbe, és nappali ellátó központokat és éjjeli menedékhelyeket hoztak létre. Bár ez a program nem közvetlenül a hajléktalan emberekre irányul, ez az első alkalom, hogy az önkormányzatok, még ha közvetetten is, hajlandóak a hajléktalanságot célzó terveket végrehajtani.

V. A SZOCIÁLPOLITIKA FEJLESZTÉSEI

Pozitív változások:

1. A hajléktalanság jogi elismerése (a. 29 L.4052 / 12). A társadalmi integráció nemzeti stratégiája, amelyben a hajléktalan emberek egyértelműen célcsoportot jelentenek.

2. A 4368 / 21-2-2016 sz. törvény 33. cikke a közegészségügyi létesítményekhez való szabad hozzáférésről.

3. A 4389. sz. törvény, a 235. cikke és közös miniszteri határozat (Nemzeti Közlöny 2089 / B/7-7-2016) az MGI bevezetése, és a hajléktalanok felmentése a nem időben benyújtott jövedelemadó-formanyomtatvány miatt rájuk kiszabott pénzbüntetés alól.

4. 4320/2015. Sz. Törvény: „Szembenézés a Humanitárius válsággal”, amely a villamosenergia-számlázás költségeinek csökkentését biztosítja azáltal, hogy a szupermarketek számára havi 300 kWh ingyenes elektromos áramot biztosít, csökkenti a bérleti díjukat, és előre fizetős feltöltő kártyákat engedélyez a számukra.

Görögországban is egyre nő az érdeklődés a hajléktalanság kérdésére adott hosszú távú megoldások, és szolgáltatások iránt (lakhatás-vezérelt megközelítés, szociális lakásépítés), a „tűzoltás” helyett. Jelenleg azonban inkább a hajléktalan emberek alapvető szükségleteinek kielégítésére szolgáló szolgáltatások létrehozására összpontosítanak (Nappali Centrumok / élelmiszerosztás stb.).

A konzultációk emellett a hosszú távú lakhatási megoldásokra megtalálását célozzák meg. A bejelentett, új intézkedések közé tartozik az „Elsőként lakhatás” és ehhez hasonló programok, de ezek még kísérleti szakaszban vannak, és vita tárgyát képezik.

Negatív változások:

A jelenlegi válság és megszorító intézkedések következtében egyre több embert fenyeget az a veszély, hogy hajléktalanná válik.

A hajléktalan emberek a bürokratikus korlátozások (az adóhivatal, a közüzemi számla vagy a vezetékes telefonszámla vagy a hivatalos lakásbérleti szerződés másolatának igénybevétele miatt) nem kapnak munkanélküli ellátást.

Minden bevezetett törvény szigorú jövedelmi kritériumon alapul, de a válság következtében évek óta csökken a szegénységi küszöb. A megélhetési költségeket azonban nem módosították ezzel arányosan.

Az alacsony nyugdíjakra vonatkozó nemzeti kiegészítést (EKAS) 2017-ben csökkenteni, majd 2019-ig visszavonni tervezik.

Az ARSIS egy 1992-ben megalakult civil szervezet, és Athénban, Thesszalonikiben, Kozániban, Volosban, Alexandroupoliban és Tiranában van jelen főállású tagjainak, és önkénteseinek aktív részvételével.

A szervezet fő célja a fiatalok társadalmi marginalizálódásának megakadályozása, valamint a veszélyeztetett társadalmi csoportok társadalmi beilleszkedésének elősegítése. A szervezet célul tűzte ki, hogy segítse a hátrányos helyzetben lévő, súlyos nehézségekkel és akadályokkal küzdő emberek társadalmi és gazdasági életben való egyenlő részvételét.

Az ARSIS víziója az, hogy minden fiatal számára egyenlő esélyeket biztosítson, a jogaik érvényesítésével, ahogyan azt a görög és a nemzetközi jogban az ENSZ gyermekjogi egyezménye meghatározza.

Az ARSIS segítséget nyújt azoknak a fiataloknak, akik bizonytalanság, elhanyagolás, áldozattá válás, konfliktus, elítélés, kizsákmányolás, elszigeteltség, rasszizmus áldozatai, vagy törvénybe ütköző dolgot tettek, intézményben élnek, kirúgták őket az iskolából, nincsen családjuk vagy lakhatásuk nem biztosított.

Az ARSIS által nyújtott legfontosabb szolgáltatások:

- jogi támogatás
- oktatási támogatás
- pszicho-szociális támogatás
- a foglalkoztatás elősegítése
- ideiglenes lakhatási és élelmezési szolgáltatások
- szociális és szabadidős mobilizáció

Az Ars is számos programot is működtet, amelyek segítségével még intenzívebb munkát tud végezni az adott városban, vagy térségben élő célcsoportja tagjai körében.

A szervezet néhány programja:

"A kisebbségben élő menekültek és családtagjaik társadalmi beilleszkedését és megerősítését támogató hálózat megszervezése Thesszaloniki térségében."

"NÖVEKEDÉS - Interdiszciplináris kompetenciafejlesztés az ifjúsági dolgozók számára, a lakossági ifjúsági ellátásban és a válságkezelési központokban.

Az Erasmus program keretében, a 2017.05.10 - 2017.06.07. közötti időszakban lehetőségem nyílt az ARSIS egyik intézményében személyes tapasztalatokat szerezni az intézmény működéséről. Emellett egy kicsit általánosabban is betekintést kaptam a Görögország gazdasági és szociális helyzetébe, azáltal, hogy 1 hónap gyakorlatot eltölthettem az országban az Erasmus-program által.

A gyakorlati időm első napjaiban egy intézménylátogatáson vettem részt. Az ARSIS-nak egy főként fiatalokat, de családokat és gyermeket is segítő intézményének a működését ismerhettem meg. Az intézmény sokféle szolgáltatással segíti az Athénban élő menekült integrációját. A szolgáltatásaik nagy része az intézmény épületében elérhető: információkat nyújtanak, ügyintézésben segítenek, lakhatási problémák megoldásában nyújtanak támogatást, szabadidős tevékenységeket szerveznek a hozzájuk forduló menekült fiatalok számára. Emellett utcai szociális munkát is végeznek, kifejezetten a menekült integrációját megcélozva. Az intézmény tehát elsősorban nappali szolgáltatást nyújt, de utcai szolgálatot is működtet.

Egyik speciális szolgáltatása továbbá egy mozgó iskola, amelyet menekült gyerekek számára hoztak létre. Az iskolával azokat a gyerekeket akarják elérni, és oktatni, akik nem vesznek még részt az állami iskolarendszerű képzésben, így a nap nagy részét a szüleikkel a tereken töltik, parkokban üldögélve, játszva.

Az utcai gondozó szolgálat egyik munkatársa tájékoztatott, hogy az Athénban élő családok lakhatását a görög állam prioritásként igyekezett megoldani, ha másnem egy átmeneti szállón. Napközben azonban a családtagok egy része, mivel munkát nehezebben tudnak vállalni, a parkokban üldögélnek. Az ARSIS azzal a céllal működteti ezt a szolgáltatását, hogy elérje és oktassa ezeket a gyerekeket, amíg felvételt nem nyernek egy iskolába. A céljuk az, hogy megszerettségük a gyerekekkel a tanulást, ezért sok játékot is beépítenek az órákba, hogy a gyerekek örömmel tanuljanak. Matematikát, görög nyelvet tanítanak nekik főként.

A gyakorlati időm jelentősebb részét az ARSIS egy másik intézményében töltöttem, egy átmeneti szálláson, ahol elsősorban gyermekeiket egyedül nevelő menekült szülőknek nyújtanak átmeneti lakhatási megoldást. Az itt lakó nők többsége családon belüli erőszak áldozata, néhányan elváltak, gyermekeiket egyedül nevelik.

Szükség esetén azonban nukleáris, egy-két gyermekes családoknak is átmeneti otthont biztosítanak a házban. Az intézmény főként a menekülttáborokból veszi át a szülőket, és gyermekeket, és a cél az, hogy tartós lakhatásba tudja a szállóról helyezni őket: egy önkormányzati lakásba, vagy albérletbe.

Az épületet úgy alakították ki, hogy két egymástól jól elkülönülő részből áll: az egyik fele lakóházként működik, és kisebb önálló apartmanokból áll, amelyekhez saját fürdőszoba és konyha tartozik, így a családoknak biztosítani tudják a magánszférát. Az épület másik oldalán pedig egy közös nappali helyiség található, valamint egy közös étkező, és konyha, ahol a nők, különböző közös programok keretében, vagy ünnepek alkalmával együtt is tudnak főzni. A közös sütés-főzésnek nagyon jó közösségépítő ereje is van – ilyenkor az apukák, és a gyerekek is ott üldögélnek az asztal körül, és beszélgetnek egymással. Több alkalommal engem is meghívtak vacsorára, egy afgán család eredeti afgán teával, majd vacsorával kínált. A családokra jellemző, talán a kultúrájukból adódóan is, hogy nagyon vendégszeretőek.

A közös étkező fölött, az emeleten pedig a szakmai csoport közös irodahelyisége található, ahol a kliensek bármikor segítséget kérhetnek.

Májusban 9 család lakott a házban: 6 egyedülálló édesanya a gyermekeikkel, és 3 nukleáris család. A legtöbb család Afganisztánból érkezett, két édesanya Iránból, egy pedig Pakisztánból. A menekülthullám kezdetén, 2015-ben jellemzően főként szír és iraki családok laktak a házban, ez azóta már változott, mivel a Szíriából és Irakból érkező menekülteket, az ott lévő háborúk miatt, minden más országból érkező menekült előtt prioritásként befogadta Németország, így ők azóta tovább utaztak Görögországból. Ebben az évben így kevesebb arab család fordult meg az otthonban, de még május folyamán is várt az intézmény befogadásra két új arab családot, egyet Szíriából és egyet Libanonból.

Az otthon a családok átmeneti lakhatását biztosítja, ami azt jelenti, hogy a családok a velük megkötött szerződések alapján 6 hónapon keresztül lakhatnak itt. A lakhatás időszaka, indokolt esetben meghosszabbítható további 6 hónappal, vagy szükség esetén még tovább.

A családok segítségével, gondozásával egy szakmai team foglalkozik, ezáltal komplex szakmai segítséget tudnak nyújtani a klienseknek. A szakmai csoport az alábbi szakemberekből áll: 1 fő intézményvezető, 2 fő családgondozó, 2 fő tolmács (1 fő farszi-görög, 1 fő pakisztáni-görög), 1 fő jogász, 1 fő angol nyelvtanár, 1 fő görög nyelvtanár, 2 fő rekreációs munkatárs, akik szabadidős- és kulturális programokat szerveznek a családok számára, hogy hasznosan tudják eltölteni a szabadidejüket, kikapcsolódjanak, valamint a fáradtság, feszültség feloldására. Emellett 1 fő gondnok dolgozik még a házban (aki szükség esetén arab-görög tolmács is), valamint az esti ügyeletet munkatársak.

Az ügyeletesel kivételével a szakemberek jellemzően 8.00-16.00-ig dolgoznak az irodában, de sok esetben az irodán kívül van munkájuk: hivatalokba járnak ügyintézésre, vagy utógondozásban lévő családokat látogatnak, így változó, hogy mikor találhatóak meg az intézményben.

A családok megismerése egy első interjúval kezdődik. Ezután a családgondozó és a család rendszeresen találkoznak, folyamatosan tartják a kapcsolatot egymással. A találkozások alkalmával célokat tűznek ki, megbeszélik, hogy milyen területeken van szüksége a családnak segítségre, és hogy milyen lépéseket kell tenni a kitűzött célok eléréséhez, valamint hogy a különböző hivatalos ügyeket hogyan, és hol kell elintézni.

A kitűzendő célokat havonta közösen felülvizsgálják, megnézik, hogy sikerült-e megvalósítani, és szükség esetén módosítják azokat, ill. újakat tűznek ki. A leggyakoribb ügyintézés az egészségbiztosítás elintézése, és az orvosi ellátás megszervezése, mind a felnőttek, mind a gyermekek számára, valamint a gyermekek iskolába járásának elindítása.

A felnőtt menekültek számára a görög állam havi, rendszeres támogatást biztosít olyan formában, hogy kapnak egy kártyát, amelyen havonta megújul a számukra megállapított támogatási összeg. Ennek az összegnek a mértéke a családtagok számától függ.

Az otthonban dolgozó két családgondozó közül az egyik a házban jelenleg lakó családokkal foglalkozik, míg a másik a már lakásba, vagy az átmeneti szállónál egy szinttel jobb, szobabérletbe kiköltözött családokat segíti tovább.

Az intézmény folyamatosan biztosít jogi segítséget is a családok részére, egy állandó jogász munkatárs alkalmazásával.

A otthonban lakó szülők heti két alkalommal görög nyelvórákon vesznek részt. A befogadó ország nyelvének elsajátítása nagyon fontos ahhoz, hogy minél előbb munkát tudjanak vállalni az országban, illetve hogy a hivatalos ügyeiket is önállóan tudják majd intézni. Az iskolás korú gyermekeiknek könnyebb dolguk van, mert ők egész nap aktívan, egyben görög nyelvet is tanulnak az iskolákban, így ők jobban beszélnek görögül, mint a szüleik. A szálló nagy hangsúlyt fektet a görög nyelv elsajátításának segítésére. A szülők is motiváltak, különösen a férfiak, bár ők vannak itt kevesebben. A férfiak ugyanis általában még mindig könnyebben el tudnak helyezkedni közülük a munkaerőpiacon, mint a nők – ennek egyrészt az az oka, hogy az itt lakó édesanyáknak nagyon kicsi gyermekeik is vannak, másrészt az, hogy az afgán asszonyok kevésbé iskolázottak, mint az afgán férfiak. Ennek főként kulturális háttere van, Afganisztánban ugyanis a nők általában nem dolgoznak, hanem otthon vannak először a gyermekekkel, majd háztartásbeliként, így teljes mértékben a férfi a családfenntartó. Az itt lakó

afgán asszonyok általában alacsonyabb iskolázottságúak, és nem volt még munkahelyük. A két iráni asszony magasabb végzettségű, az egyikük elmondta, hogy nagyon jó munkahelyet hagyott hátra az országában. Az afgán asszonyok is nagyon lelkesek a nyelvek tanulásában, örülnek, hogy tanulhatnak, képezhetik magukat.

A görög mellett angol nyelvet is tanítanak a felnőtteknek az otthonban, hetente kétszer. A szülők ezeken is aktívan, és lelkesen részt vesznek.

Az itt lakó menekült családokat mély traumák érték az elmúlt években. Kezdve azzal, hogy az anyaországukban el kellett szenvedniük a háború következményeit: a családtajaik, sok esetben házastársuk, gyermekeik elvesztését, és el kellett hagyniuk az otthonaikat is. Elvesztették a munkájukat, és mindazt, amiért egész életükben dolgoztak. Az utazás veszélyei, majd a menekülttáborokban eltöltött nehéz, és nem mindig biztonságos körülmények negatívan hatottak a pszichés állapotukra, valamint a fizikai egészségükre is. Sok nőnek, aki jelenleg is az otthonban él, mindezekkel a nehézségekkel, körülményekkel ráadásul egyedül kellett megbirkóznia, mindenféle családi támasz nélkül, hiszen legtöbbjük éppen a családjuk elől menekült el erőszak, bántalmazás miatt.

Az új országba érkezve pedig azzal kellett szemesülniük, hogy sokkal lassabban zajlanak csak a hivatalos ügyintéзések, mint ahogy az általában szokott, a menedékkérők magas száma, és a gazdasági források hiánya miatt. A jövőjüket ettől függetlenül is bizonytalannak érzik, tele kérdésekkel, és nehézségekkel, de azért, hogy azt tapasztalják, hogy hosszú időn keresztül nem történik semmi változás az élethelyzetükben, aggodalommal, a jövőtől való félelemmel, és feszültségekkel, frusztrációkkal tölti el őket. Különösen, ha gyermekeik is vannak, akiknek a jövőjéről szeretnének gondoskodni. Az egyik legnagyobb problémát a munkavállalás jelenti, ami jelenleg még a görög állampolgárok számára is nagyon nehéz, a gazdasági válság következtében.

Ezen pszichés problémák feldolgozására, a bennük lévő feszültségek feloldására létrehoztak az intézményben egy pszichoszociális csoportot. A csoportvezető a művészetterápa eszközeit is felhasználva segíti a csoporton részt vevő szülőket abban, hogy könnyebben megnyíljanak egymás előtt, és elkezdjenek beszélni a gondolataikról, érzéseikről.

A csoportot akkor hozták létre, amikor a gyakorlatomat elkezdtem az intézményben, így egy foglalkozáson én is jelen tudtam lenni. Ezen az alkalmon a csoportvezető egy verset olvasott fel egy albán szerzőtől (félig ugyanis ő is albán származású volt), majd azt kérte, hogy aki szeretné, ossza meg a többiekkel, hogy milyen gondolatokat ébresztett benne a vers, mi lehet az üzenete. A csoportvezető azt tapasztalta, hogy ha egy-egy vers, novella vagy idézet

kapcsán kezdünk el a bennünk lévő gondolatokról, érzésekről beszélgetni, akkor könnyebben meg tudunk nyílni a csoporttagok előtt. A szülők közül egyre többen kezdték el megosztani a problémáikat, aggodalmaikat, érzéseiket, így őszintébben tudtunk beszélgetni az őket érintő kérdésekről, nehézségekről.

Egy másik alkalommal a rajzolás, vagy festés segítségével fejezték ki a szülők azt, ami bennük zajlik, majd a csoportvezető segítségével, aki akarta, elmondhatta, hogy miért arról a témáról rajzolt, és miről szól az alkotása. A tapasztalat az volt, hogy a csoportfoglalkozások felszínre hozták a szülőkben lévő feszültségeket – még az egymás közöttieket is – majd lassan kezdtek egy közösséggé formálódni.

A gyakorlatom során jó kapcsolatokat sikerült kialakítanom mind a családokkal, mind a szakemberekkel. A családokkal nem mindig volt egyszerű beszélgetni, a nyelvi akadályok miatt, hiszen angolul még kicsit beszélnek, leginkább a saját anyanyelvükön és valamennyire görögül lehet velük beszélgetni. De azért – többnyire tolmács segítségével – megértettük egymást. A legjobb, kötetlen beszélgetések a szabadidős tevékenységek alatt alakultak ki, a nőkkel például a varrás, kézműves foglalkozások alatt.

Ahogy ez az ARSIS-ra általában jellemző, az intézmény életét itt is nagyon sok önkéntes színesíti, gazdagítja különböző hasznos foglalkozásokkal, mind a felnőttek, mind gyermekek részére. A hét majdnem minden napján érkeznek önkéntesek, akik énekeket tanítanak a gyerekeknek, játszva tanítják őket, vagy a szülők számára szerveznek programokat a házban.

A gyakorlati időm alatt az én feladatom egyrészt az intézmény működésének megismerése, másrészt az ügyfelekkel való kapcsolatépítés volt. Az intézmény feladatairól, működéséről a szociális munkásokkal való beszélgetés során szereztem információkat. A teamek görög nyelven folytak, így ezeken nem vettem részt.

Ellenben részt tudtam venni a lakógyűléseken, amelyeket valamennyi munkatárs és kliens részvételével, hetente szervez meg az intézmény. Ezeken a gyűléseken a szociális munkások fontos információkkal látják el a lakókat hivatalos ügyekben, ügyintézésekben történt változásokról, valamint válaszolnak a lakók ezzel, vagy más hivatalos ügy kapcsán felmerült kérdéseikre. Emellett a rendszeres lakógyűlések egy másik fontos célja, hogy az együttélés során felmerült problémákat, konfliktusokat közösen meg tudják beszélni egymással a lakók, a konfliktusokat tisztázni tudják, és a szakemberekkel együtt közös megoldásokat találjanak ezekre. Ezeken az üléseken különböző anyanyelvű tolmácsok fordítanak minden itt lakó anyanyelvére. Én angol tolmácsolást kaptam az angol nyelvtanár segítségével.

Az intézményben töltött 1 hónap alatt az angol- és görög nyelvórák nagy részén én is részt vettem, az ügyfelekkel együtt. Az angol tanárnő május vége felé elutazott Libanonba, meglátogatni a családját, így engem kért meg, hogy a hónap hátralévő részében megtartsam az angol órákat. Ez nagy kiváltság és egyben nagy izgalom is volt a számomra. Nagyon sok örömben volt részem ezeken az órákon, sokat nevettünk együtt a szülőkkel, miközben mindenki igyekezett a legjobb tudása szerint részt venni a nyelvórákon.

A gyakorlati időm alatt lehetőségem nyílt családokat is meglátogatni azzal a családgondozó munkatárssal, aki a már utógondozásban lévő, a szállóról kiköltözött családokat kíséri, segíti tovább. Három afrikai családot látogattunk meg. A három család egy nagy, 4 szobás lakásban lakik együtt. A családok egy-egy szobában laknak, az ebédlő, a konyha és a fürdőszoba közös. Nem teljes családok, mivel az apukák nem élnek együtt a feleségeikkel és gyermekeikkel. Ennek legtöbbször az az oka, hogy a görög állam, a túlterheltség miatt nem rendelkezik elegendő, és szükséges lakással, valamennyi menekült család elszállásolására. Így jelenleg, úgy tudják átmenetileg megoldani egyes családok lakhatási problémáját, hogy több anyukát és gyermekeiket egy nagyobb közös lakásba költöztetik be a menekülttáborokból, az apukák pedig a táborban kénytelenek várakozni addig, amíg valahogy meg nem oldódik az, hogy újra együtt élhessenek a családjukkal – például amíg fel nem szabadul egy önkormányzati lakás, vagy egy szoba egy családos szállón.

A családgondozó tovább segíti az anyukákat az ügyintéзések lebonyolításában. Elsősorban továbbra is a orvosi ellátás, és az egészségbiztosítás elintéзése szokott lenni a leggyakoribb feladata, különösen a gyermekek orvosi ellátáshoz juttatása. Emellett minden egyéb felmerülő probléma megoldásában, akár a szükséges háztartási eszközök beszerzésében is segítséget nyújt. Segít továbbá áthidalni a nyelvi nehézségek miatt fenálló akadályokat az ügyintéзéseknél, illetve tájékoztatja, információnyújtással segíti a várandós, vagy újszülött babás anyukákat.

Összesen 4 hetet töltöttem a görögországi ARSIS-nál. A hét során 4 napot töltöttem az intézményben, a hét egy napján pedig az intézmény működéséről szóló dokumentáció tanulmányozása volt a feladatom. A hétvégéim szabadok voltak, így lehetőségem nyílt megtekinteni a város nevezetességeit, híres történelmi épületeit.

Egyik este útbaigazítást kértem egy görög nőtől az Akropolisz irányába, és mivel épp mellette lakott, tovább folytatva utunkat beszélgetésbe kezdtünk. Ekkor kiderült, hogy tánckoreográfus, és hogy a színháza, és a lakása is az Akropolisz mellett van. Szívélyesen

meghívott minden előadására, amíg csak Görögországban tartózkodtam, tiszteletjeggyel. Nagy kiváltság volt számomra, hogy részesülhettem a görög színművészet élményében! A színdarab után vacsorára is a vendége voltam. Eközben én megosztottam vele, hogy milyen hatással volt rám a színdarab, milyen személyes üzenete volt a számomra, és ő pedig beszélt arról, hogy milyen az élet jelenleg Görögországban, a gazdasági válság vonatkozásában. Elmondta, hogy az emberek nagyon nehezen tudnak megélni, egyáltalán munkát találni, de azért szeretnék jól érezni magukat, ezért sokat táncolnak, énekelnek, próbálják elfelejteni a problémákat, amin nem tudnak változtatni. Beszélgettünk magyar filmekről, színészekről – elmondta, hogy nagyon szereti a magyarokat, és a filmjeinket is. Ez alkalommal a görögök vendégszeretetét is megtapasztalhattam.

Egy másik hétvégén egy barátommal találkoztam Thesszalonikiben, egy menekült fiúval, van aki egy iraki városból menekült el a háború miatt. Összesen három napot töltöttem Thesszalonikiben. A barátom körbevezetett a városban, amit már évek óta ismer. Egy, Thesszalonikitől nem messze lévő menekülttáborban lakott még akkor, jelenleg már egy másik országban él. Tőle is sokat tudtam meg arról, hogy milyen traumákat kellett átélniük a háború elől menekülő embereknek - sokuknak gyerekkorukban, vagy egészen fiatalon. A barátom mesélt a családjáról – a családtagjai nagy része most is Moszulban él. Még Görögországban voltam, amikor gyász hírt kaptunk az egyik unokatestvére haláláról.

Sokat beszélgettünk kávé és tea mellett, majd abban a megtiszteltetésben lehetett részem, hogy a barátai – akik a családtagjukként szeretik őt – meghívtak engem is vacsorára magukhoz. Igazából több család, barátok gyűltünk össze a thesszaloniki házban, ahol nagyon nagy szeretettel fogadtak. Ez alkalommal pedig az arabok vendégszeretetét ismerhettem meg. Rengeteg étellel kínáltak, aminek elfogyasztása után tovább beszélgettünk a családjukról, jövőbeli terveikről. Ők is menekültek mindannyian, a barátom elmondta, hogy kettőjüket közülük Romániába küldik majd tovább.

A barátom, az együtt töltött napok alatt mesélt arról, hogy milyen az élet a menekülttáborban, beszélt az ott jelen lévő civil szervezetek munkájáról, és az önkéntesekről, akik személyében különösen jó barátokra, együttérző, őket képviselő, és értük dolgozó emberekre talált. Mielőtt visszautaztam Athénba, még egyszer megköszönte a látogatást, ami valójában számomra volt kiváltság.

Az Erasmus-program során nagyon sok személyes tapasztalatot szerezhettem, és rengeteg élménnyel gazdagodtam, amelyekben - csupán irodalom olvasása révén - nem lehetett volna részem. Az emberekkel való személyes találkozásaim gazdagítottak a leginkább,

valamennyien mély nyomot hagytak bennem. A szakmai tapasztalat mellett sok jó barátot is kaptam a program által.

Budapest, 2017.

Pilling Katalin

Κέpek az Erasmus-program keretében Görögországban eltöltött időszakból

Athéni utcaképek

Ortodox
keresztény
templom

Ortodox
keresztény
templom

Az Akropolisz
épülete éjjel,
kivilágítva

Esti zenés
mulatság egy
görög étteremben

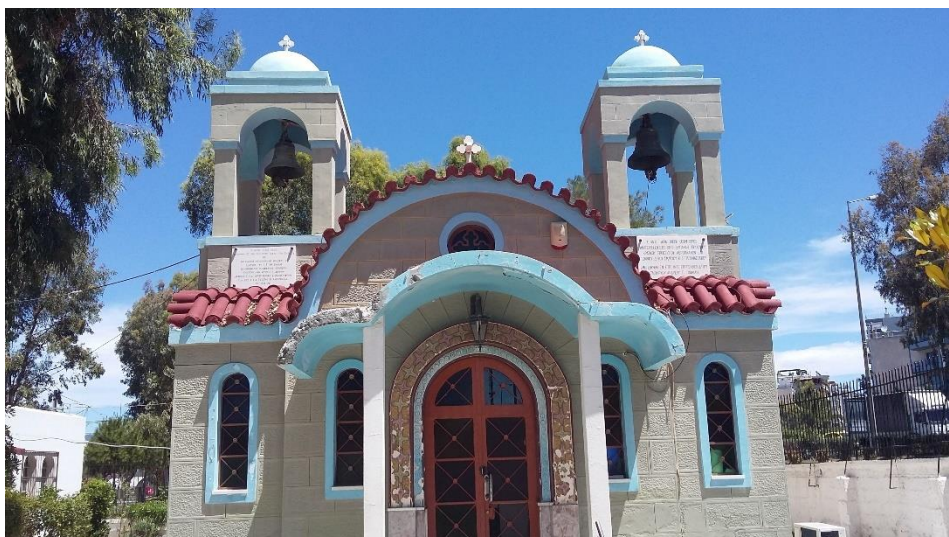

Glyfada városrész
tengerpartja

Glyfada
városrész
tengerpartja

Ortodox keresztény templom

Ortodox
keresztény
templom

Monastiraki tér

Közös kép Anastasia Lira koreográfusnővel (jobbra)

Utcakép (balra)

Képek az otthon életéből

A szálló udvara.

Játszótér a gyerekeknek.

Közös kép Maryvel,
az angol nyelvtanárnővel

Közös varrás
az anyukákkal

Thesszaloniki,
városkép

Fehér Torony, a
város jelképe

Vacsora az iraki családdal

Angolóra a felnőtteknek

Közös főzés a konyhában

Családlátogatás

Közös képek a családgondozókkal (jobbra és lent)